

PÅ GÅNG heter ett informationsblad som kommer ut en gång i kvar-talet och har senast delats ut för oktober - december 2011.

Syftet med bladet är att uppmuntra besök till ÖHF:s olika kulturhus, delta-gande i utflykter och aktiviteter m.m., information som tyvärr ofta inte kommit med i de båda lokaltidningarna.

För att annonsera något i bladet för detta syfte kontakta Heather Robertson per telefon 540 64530 alt. e-post h@robertson.as mot slutet av månaderna december, april, juli och september. Bladet anslås bl.a. vid Vita huset, Hembygdsmuseet och Tingshuset. Det kan även hämtas ur en låda i Ekbacken utanför Båtsmanstorpet.

Prenumerera på LEDUNGEN och BYGD & NATUR

Sthlm läns hembygdsförbunds tidning heter LEDUNGEN och utkommer med 4 nummer pr år. BYGD & NATUR är Sveriges hembygdsförbunds tidning som utkommer med 5 nr. Prenumeration kostar 100 kr för respektive. Adress till den förra är Box 6219, 102 34 Sthlm, tel 08- 302180 och till den senare box 6167, 102 33 Sthlm, tel 08-345511.

Prenumeration på Ledungen kan betalas genom Hembygdsföreningen, men inte tillsammans med medlemsavgiften. Betalas separat in på vårt postgiro-konto 9814-5.

God Jul
Gott Nytt År

Kalligrafi av Lisa Silfversparre

MEDLEMSAKTIVITETER: prel. program våren 2012

torsd. 19/1 kl 19 Hembygdskväll (Kom och lyssna till några boende i Rydbo Saltsjöbad/Svavelsö som till bilder berättar om sitt områdes spännande historia).

torsd. 16/2 kl 19 Hembygdskväll (Gilbert Berglund och Björn Pålhammar berättar om handelsplatser längs kanalen vid förra sekelskiftet)

torsd. 15/3 kl 19 Hembygdskväll (Bengt Rundquist spelar gamla "stenkakor").

sönd. 15/4 kl 13 ÅRSMÖTE

månd. 30/4 kl 18.30 Valborgsmässoafton i Ekbacken.

tisd. 3/5 kl 18 Kulturvandring i Åkerstorpsområdet (guide Carl-Göran Backgård) saml. Åkersbro.

tisd. 8/5 kl 18 Kulturvandring i Åkersberga centrum (guide Hans Rockberg) saml. Åkersberga stn.

tisd. 15/5 kl 18 Kulturvandring i Smedbyområdet (guide Jörgen Thulstrup) samling vid slutet av Mönstringsvägen.

ÖSTERÅKERS HEMBYGDS- OCH
FORNMINNESFÖRENING
box 606, 18427 Åkersberga
www.milstolpen.org

MILSTOLPEN

Österåkers Hembygdsförening

Nr 5 nov 2011

Redaktör Hans von Matérn

HÖSTMÖTE

Med detta nummer bifogar vi protokoll från Höstmötet den 13/11. (se sid 2)

Vidare bifogas den nya Österåkerskalendern samt inbetalningskort för medlemsavgiften 2012.

JUBILAR

En hundraårsjubilar vill vi särskilt uppmärksamma. Det är vår kassör Ingemars mamma, **Irma Jansson**, som fyller **100** år den 4 december i år. Hon är född och uppvuxen på Marsättra och drev tillsammans med Harry Jansson, Ingemars pappa, jordbruket och fisket vid gården innan den såldes till ett tomtbolag för att senare bli en del av Skärgårdsstad.

En varm hyllning vill vi härmed framföra från Hembygdsföreningen!

EVENEMANGSGRUPPEN

En ny kommitté eller arbetsgrupp har bildats - *Evenemangsgruppen*. Den ska ansvara för planering, bemanning och genomförande vid ÖHF:s egna arrangemang i Ekbacken, t.ex. Valborgsfirandet, och vid de arrangemang där någon annan än ÖHF har huvudansvaret, men där ÖHF deltar, t.ex. Kanalens dag. Gruppen svarar för inköp, kaffekokning, servering, lotterier, m.m. i samband med aktuella evenemang i Ekbacken samt vid andra mindre arrangemang i ÖHF:s regi i Vita huset.

Gruppledningen utgörs av Jörgen Thulstrup (sammankallande), Ingemar Jansson och Hans Rockberg. De som sagt sig villiga att hjälpa till ingår i en "resurspool". Kom gärna med förslag till fler namn för poolen. Vi behöver hjälp! De som arbetar i föreningen idag är inte många nog för allt det arbete som behövs, och som vi skulle vilja göra. Vi behöver praktiskt arbetande händer, t.ex. vid servering och försäljning när vi ska fira Valborg, Nationaldag, Midsommar och Kanalens Dag. Då har föreningen varierande grad av ansvar för det som händer i Ekbacken bl.a. Hör av dig och tala om att du kan hjälpa till!

Kontakta Barbro Svärd tel 540 21764
e-post: barbro.svard@milstolpen.org
eller Britt Klint tel 540 24062,
e-post: klints@telia.com

LÅNGHUNDRALEDS-INFO

Under Kulturarvsdagen den 11 sept. visades en skärmutställning och annan information kring Långhundraledens historia vid Tingshuset på Norrö. Vid vägen mot Domarringen (vid den gamla vattenleden) visade Arbetsgruppen Långhundraleden och Hembygdsföreningen ett mycket intressant material. Man hade ställt upp informativa bildskärmar producerade av Upplandsmuseet och presenterade den nya boken "Nytt ljus över Långhundraleden, bygder, båtar, natur" innehållande bl.a. avancerade dataproducerade kartor över landskapet från stenålder till nutid.

Sören Hjalmarsson, Gudrun Vällfors, Owe Eklund, Tommy Svensson och Heather Robertson.

Gudrun Vällfors, Sören Hjalmarsson och andra personer ur Långhundraledsgruppen var på plats och hjälpte till med erforderlig information. Det var mycket instruktivt och förtjänstfullt ordnat. Heather Robertson visade hur den närbelägna Domarringsbacken under vårfloden varje år blir kringfluten av vatten som ö i Långhundraleden, precis som på järnåldern.

Tack vare ett utmärkt förarbete och ett soligt väder blev det en lyckad dag. Många besökare kom, bl.a. en grupp från STF i Täby ledda av deras representant Marianne Arnetz.

Den nya boken om Långhundraleden kan köpas genom ÖHF och kostar 200 kr för våra medlemmar. Den finns också på Åkersberga bibliotek.

Hans von Matérn

HÖSTMÖTET 2011

den 13 nov blev välbesökt. Närvaranded var 33 medlemmar. Till mötesordförande valdes Sören Norrby och mötessekreterare Jörgen Thulstrup.

Vid valet av ÖHFs ordförande och styrelsemedlemmar förblev allt oförändrat. De som var i tur att avgå valdes om. Vid frågan om medlemsavgiftens storlek nästa år gjordes heller inga förändringar. Styrelsens verksamhetsplan och budgetförslag för nästa år fick godkänt, och nästa medlemsmöte - årsmötet - fastställdes till söndag den 15 april kl 13 enl. tidigare beslut.

Efter mötet tackade Sven Hugosson speciellt Lennart Johansson för dennes oförtröttliga insatser med det praktiska underhållsarbetet som att hålla alla hus som föreningen disponerar i gott skick. Även tillsynen och skötseln av marken och växtligheten runt om husen (gräs, buskar och häckar m.m.) lägger han ner mycket arbete på att hålla i ordning. Lennart fick en varm applåd.

Efter mötet serverades kaffe, och därefter vidtog Gunnar Winbergs fängslande föredrag om minnen från krigsåren under andra världskriget i Sverige, interfolierat av intressanta bilder och musikvinjetter från tidstypiska melodier som var den tidens örhängen. De lyckade musikinslagen till bildspelet hade vår webbmaster Leif Svensson hjälpt Gunnar med.

Se mötesprotokollet som bifogas.

Hans von Matérn

Biskop Jöns

Sonett av Walter Dan Axelsson ur boken Åkersenap, sid 149 (dikten skulle varit med i förra Milstolpen men råkade ramla bort)

På Tuna gick det i den gamla tiden i ärkebiskopsskrud en viss prelat.

Knappt var han någon vän av celibat och hela hans moral var grovt förvriden.

En vällusting var denne individen, en slösare, en älskare av mat.

Ett föremål till slut för allas hat blev han förvist och miste även sviden.

På Island dök han upp i samma stäten med oförändrat dålig karaktär, av påven och hans kuria förlåten.

- dock greps han av en argsint bondehär och dränktes i en säck. Det var rätt åt'en! Låt bli att imitera en sån där!

KORT OM TUNA

(även kallad BISKOPSTUNA)

Den tidigaste borgen antas ha varit byggd i trä. Den byggdes på ett strategiskt läge på det som då var en ö. Senare byggdes den som ett torn av blockstenar som murades i flera våningar till en s.k. kastal.

En tillbyggnad på borgen skedde under ärkebiskopen Johannes (Jöns) Gerechinis (Gerekesen) tid, 1409-19 (samme Jöns som dikten bredvid handlar om). Han utvidgade borgen mot norr och gav den en praktfull inredning. (Se historien om Jöns i föreg. nummer av Milstolpen).

Tunaborgen tillbyggdes i försvarssyfte av Jöns Bengtsson Oxenstierna som var ärkebiskop 1448-67, och en tid även riksföreståndare.

Åren 1662-64 genomförde riksrådet Gustaf Banér en fullständig upprustning av alla byggnader på Tuna. Då inrättades en rustkammare i borgen. År 1683 tvingades Banér att lämna Tunaejendomen till kronan, och så småningom förföll borgen helt.

I början av 1700-talet togs de övre våningarna av borgen bort men byggenstenarna låg länge kvar på backen intill. Bottenvåningen fylldes med jord från marken runtom. Vid utgrävningen av jordkullen uppstod den nuvarande "vallgraven" på tre sidor. Någon vallgrav har det dock aldrig varit. I mitten av 1700-talet bröt man ett hål i de jordhöljda resterna av nederplanet och såg då att mittpelarna stod kvar. Taket där rasade sedan helt. Pelarna användes som prydnader i säteriträdgården.

Borgen blev potatiskällare med gräs och buskar på..... *(ur Kulturstigar Häfte 1)*